

— Predrag Matić —

Znam sve načine kako prevarom dobiti invalidnost

Vukovarski ratni heroj govori o problemima s kojima će se suočiti kao ministar branitelja, **pri čemu mora paziti da ne izazove pobunu** braniteljskih udruga koje kontrolira HDZ

tekst JASNA BABIĆ I NIKOLA PLANČIĆ foto OLEG ŠOSKALJVO

Predrag Matić Fred, vukovarski ratni veteran, dobio je zadatak da nekako ispuni obećanja Kukuriku koalicije, barem što se tiče poštenije raspodjele proračuna, a da pri tome ne izazove pobunu braniteljskih udruga koje su pod kontrolom HDZ-a. Kao novi ministar branitelja pred njim je problem falsificiranih dijagnoza, PTSP-a, lažnih invalida, famoznoga registra branitelja i fundamentalno moralno-povijesno pitanje: dokle će prevaranti uz potporu politike financijski eksploatirati žive i mrtve, žrtve Demovinskoga rata i radno-aktivne porezne obveznike koji snako jedva preživljavaju pod masodotskim volumenom državne birokracije? Spominju se nekakve sankcije za lažne branitelje, vezano uz novi zakon. Što bi to značilo - oduzimanje imovine, zatvor?

— Ne mislim da bi čovjeka trebalo nakon 20 godina isjetirati iz stana zbog lažnih potvrda,

ali ako ima tri stana, morao bi vratiti barem dva, a treći platiti po ekonomskoj cijeni.

► **Imate li vi za to podršku aktualne vlade?**

— Znam da je Zoran Milanović sigurno pošten i da želi pošten sustav. Meni je ostavljeno da sam kreiram kako mislim da treba biti, naravno, uz svu svoju odgovornost. Istina, Milanović je više političar od mene, pa mora s političke strane uzeti u obzir neke stvari koje ja ne moram. Moja je prednost da ministarsko mjesto nije moja ambicija. Čak i da mi egzistencija o tome ovisi, ne bih tu ostao pod svaku cijenu. Kad me Milanović nazva da preuzmem ministarstvo, imao sam u Uredu predsjednika posao života. S Josipovićem se valjda ne slažem jedino što se tiče glazbe: on voli klasičnu dok su moja najviša glazbena razina Oliver, Giboni... U temeljitijim političkim stavovima se potpuno slažemo.

► **Niste željeli ministarsko mjesto?**

— Nisam, ali premijer Milanović tražio je od predsjednika Josipovića da mu me ustupi, da tako kažem.

► **Hoćete li nakon donošenja novog zakona objaviti registar branitelja ili nećete? Negdje stoji da hoćete, negdje da nećete.**

— Pa ja sam nekoliko puta rekao da hoćemo. Riječ je o načinu, kako ćemo to učiniti. Da, istina, u jednoj svojoj izjavi premijer Milanović to je malo ublažio... Očigledno nisam nikad sreo branitelja koji se protivi objavi. Na drugoj strani, Josip Đakić nije sreo ni jednog branitelja koji jest za objavu registra. Problem je, ukratko, što živimo u paralelnim svemirima.

"Naša je država bigamkionu prema krivimčinama, gostimo svatko zna tri-četiri lažna branitelja"

U Hrvatskoj ima 250 liječnika koji su doktorirali na PTSP-u, ali uspješnost izlječenja je nikakva

► **Dakle, Vlada još nije donijela definitivnu odluku?**

To je predizborno obećanje Kukurić koalicije. Postoji zakon o zaštiti podataka zbog čega se ne bi smio objaviti. No ja tvrdim da postoji također zakon o pravima na pristup informacijama. Tražimo način kako registar objaviti potpuno "bezbolno" za prave branitelje. Prica o 500.000 branitelja, u principu, nije problem, jer svega 70.000 njih koristi materijalna prava. Što se mene tiče, i pekar iz Klara koji je svjeka pekara kruh je sudiokom Domovinskoga rata, ali to ne znači da on može otići u vojnu mirovinu i postati invalidom Domovinskoga rata.

► **U čemu je onda problem?**

Osobno sam sa objavom registra. Da se razumijemo, bio sam protiv one dvije objave prije godinu i pol dana na internetu. Nije pitanje objaviti ili ne objaviti registar, nego način i svrha objave. Nisam za to da registar služi tomu da se nasladujemo lažnjacima.

► **Pa makar da se nasladujemo... No koja je vaša ideja?**

Recimo da DORH i ostale nadležne institucije imaju stalan pristup registru. Ako se pojika kakva prijava protiv nekoga, da svuđko u DORH-u može ući u registar, vidjeti s kim je taj ratovao, nazvati njegova zapovjednika i pitati ga. Tako nekako.

► **Što kažete na "argument Savo Štrbac"?**

► **To su gluposti koje je Tomislav Ivić izmislio kada je uhapšen Veljko Marić.** Kao da Srbija bez registra nisu dostupni podaci gdje je što ratovao. Pa sve je već objavljeno u našim monografijama i u Narodnim novinama su imena svih odlikovanih - više od 700 tisuća odlikovanja. Jedini koji, uvjeto rečeno, mogu imati problema, to su dobri ljudi koji su pisali monografije. Kada su pisali monografiju, ne dao im bog da su nekog ispuštali. Da netko radi monografiju o mojoj brigadi i mene ispušti, moćak bih mu popio! Pa ja sam napisao knjigu o svojem ratnom putu, 400 stranica! Zašto mene ne provuza Savo Štrbac? Uništio sam osam tenkova i jedan transporter. U kojem se bilo poginulo, ubijenih - nemam pojma. Nemam nikakvu griznju savjesti jer sam se branio od cijevi. Ali ja nisam nikad pucao u glavu nekoga, ali ja nisam nikad pucao, jer nije bilo naravnat.

► **S obzirom na stanje naših pravosudnih sustava vrijedi pitati: kako biste se ponašali da vas osobno nekako s kakvim ratnim zločinom?**

Bio sam u svojoj kući, pucao sam iz puške, horio sam za svoju zemlju, nisam izlazio izvan granica Hrvatske. U nikom nisam pucao niti manje od 100, do 200 metaka. Ja doista ne znam, mislim da nisam, počinio nešto što se kriši s kakvom ratnom konvencijom. No da mi kažu da nisam i nesvjesno učinio nešto nečasno,

mene ne bi trebalo privoditi. Uzeo bih čerku za zube i sam otišao u Bemetinac.

► **Što onda znači kada kažete da važe ministarstvo oborne funkcije?**

To znači da ispunjava sve zadatke iz dosadašnjeg Zakona o pravima hrvatskih branitelja. Kada je 2005. izasao zadnji zakon, rečeno je da se do kraja 2006. mogu predati zahtjevi za invalidnost. Tada je bio novi veliki val od 30.000 ljudi koji su predali zahtjeve. To nisu ranjeni, bilo se na privremeni status, prema osnovi PTSP-a. Zakonom bi trebalo riješiti taj problem: sve smo dalje od rata, a sve je veći broj zahtjeva za invaliditetom.

Komisiji možete reći da su vam u logoru radili bilo što, i odmah će vam dati status najvećeg invalida

► **Jeste li samom sebi smanjili invalidnost u skladu s političkim trendom smanjivanja privilegija?**

Ja sam to još lošije učinio. Nema veze s političkim ove vlade. O tome sam raspravljao još s ministrom Jurjom Njavrom. U logoru ste sami, oči u oči s ispravičcima. Nakon toga komisiji možete reći da su vam radili što god hoćete. Odmah će vam dati status najvećeg invalida. Ne trebaju mi nikakvi papiri za komisiju, dovoljno je da im kažem: evo, nakon 20 godina traumatične sumnje, ja konačno priznajem što sam zapravo sve prošao u logoru...

► **Koliko ima takvih predmeta s "naknadnim priznanjima" pred komisijom?**

Ostalo ih je oko dvije tisuće. Svi će najvjerojatnije biti prihvaćeni.

► **Početak braniteljske prijevare su ubijeni. Oni daju potvrde fizičkih i psihičkih hendikepa u Domovinskom ratu, na koje se dalje štalu sve ostale laži. Zašto političari štite o njihovu osnovnoj odgovornosti?**

U Hrvatsku trenutno čina 250 liječnika, koliko znam, koji su doktorirali na PTSP-u, ali uspješnost izlječenja je nikakva. Bilo mi je tuka kad sam nekim veleposlanicima objašnjavao da ćemo napraviti veteranski centar, jer mi imamo jako liječnike koliko koji će u tome pomoći, ali i neki sam mislio - što da našim liječnicima dođu veterani iz Afganistana? Kako će im pomoći nego savjetom kako da ostave mirovinu. Kod nas liječniku jedno-

stavno kažete da vam se znoje članovi, svite usta, da se zapalite i da stalno varjate četnike.

► **Koja je formula kod fizičkoga ranjanjara?**

Najčešća je lažna odjeda vezana uz priču kako je pala granata u njegovoj neposrednoj blizini te ga odbacila tako da je glavom i ledima udario u zid. Bio je čak jedan koji nije udario o zid nego o tenk kad ga je, kako kaže, granata pogodila. Nikad nisam čuo da granata odbaci čovjeka. Ja to znam, bio sam u Vukovaru gdje je padalo više od tisuća granata dnevno. Granata te ubije ili te ne ubije, nikoga nikad nije odbacila kao na katapultu, osim u američkim filmovima. A posebna su pravica strada u prometnim nezgodama.

► **Kako je to izgledalo kad ste tražili da vas osobno i za sada jedinoga proglašite izlječenim od PTSP-a?**

Točno, valjda sam jedini branitelj koji se izlječio od PTSP-a u Hrvatskoj. Čitam komentare po forumima: mnogi me zbog toga mrze, ispadajući od šeksa i saborske ekipe. Nije išlo jednoglasno ni u komisiji. Dva liječnika iz komisije su to pozdravili, bili su zadovoljni, a treći je rekao da ne može. Kad sam ga upitao zašto, odgovorio je: "Pa zato što zakon kaže da imate trajnu invalidnost!"

► **A zakon ne smije moći kršiti, je li tako?**

Dakle, nije ideja da se itko ikad izljeći. Izlječenje stvara problem. Logično je onda da svake dvije godine, kad se dolazi na provjeru, nikad niko ne kaže da mu je bolje. Naravno da je to nakaradno.

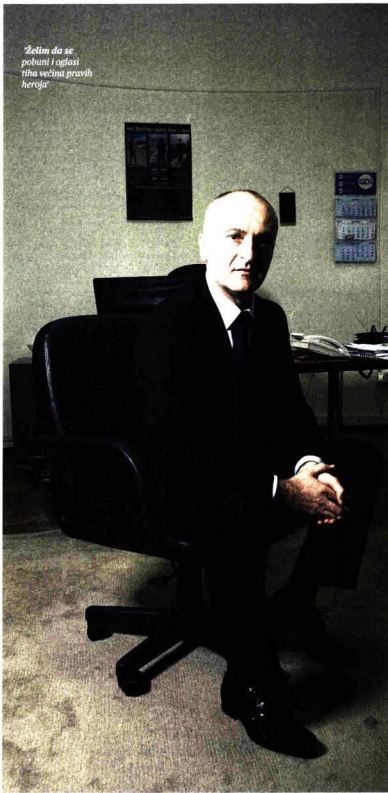
► **Ipak da li, prema tome, da se jednoj cijeloj kategoriji ipak bih bolovani i lud i lo je najbrži, ispitati im se i to što su njihovi bitni poginuli. Što je to tome domoljubno i časno?**

Da, polemiziram sa svojim logorašima oko toga. Kao Srbija će priznati svoje logore... Počelo se pričati da će svakom od bivših logoraša dati 100 maraka odštete po danu. Ja na to kažem da bi, valjda, onda taj novac Srbija trebala dati Hrvatskoj kao državi koja brine za branitelje. Siguran sam da će moj slogan biti - nije u šoldima sve... Valjda je važno postovanje koje svi mi prema njima iskazujemo.

► **Naslijedili ste ministarstvo s dvije suprotne tendencije: vaša Vukovara Ivica Pančić, pa Jadranka Kosor. Kako ocjenjujete Pančićeve pokušaje da riješi ono što je Kosoričina stranka stvorila, a ona sama namoljila?**

Ja sam bio njegov šef kabineta šest mjeseci tako da znam da u njegove namjere bile najbolje i najčastnije. On je u to krenuo revolucionarno, najljepše do lijevega. Na primjer: na vratima se pozivaj branitelj, za Njavru je odmah bio pozitivak dok se ne dokaže suprotno, a za Pančića je bio suprotni unaprijed, dok se ne dokaže da je prav branitelj. Nesposobne je riječ o postojenim decima, ali prije 12 godina njegove metode doista nisu mogle proći.

► **Pa je on kao sam loše uvještala brojku?**

'Želim da se pobuni i oglašiti tih naših prvih heroja'

Pa, što reći? Njegov ponašanje probrazi iz činjenice da je bez dana braniteljskoga staža dobila stan iz vojnoga fonda i čin brigadir. Još prije nekoliko godina u jednom intervju rekao sam da ne može čuditi ako su J. K. i S. u registru branitelja. Napali su me pričom gluposti. Evo, otkrilo se da su oboje dobili činoviti iz Domovinskoga rata, ja ću ipak morati živjeti u taj registar, koliko god to odbijam.

► **Dojste se što čete samo naći?**

Ne, ne. Želim pokazati da ne mislim zaviriti ili objaviti registar da bih se osobno nasladivao. Znam da je Vukovar branilo manje od 2000 ljudi, a danas isplaćujemo više od 6000 mirovina. Ja bih se već u Vukovaru mogao nasladivati lažnjacima, pa imam ih i u zgradi u kojoj žive moji roditelji.

► **Niste baš dosljedni. Sami ne želite registar, a zamjerate ostalim pravim branitelja što se ne odriču lažnjaka?**

Pa, prijavio sam... No što da ja radim kad država ne reagira. I sami znate koliko je naša država blagonaklona prema kriminacima. Gotovo da svatko zna tri četiri koza branelje. Jednom me Jadranka Kosor, dok sam bio njezin savjetnik i inistrio na lažnjacima,

Vukovar je branilo manje od 2000 ljudi, a danas isplaćujemo više od 6000 mirovina

pitala jesam i ja ikoga prijavo zbog falsificiranja invaliditeta. Odgovorio sam joj da jesam. Meni je stigao dopis od mojih Vukovarača u kojem se navodi desetak imena. Za petoricu sam osobno znao da su bili lažnjaci i poslao sam dopis u DORH.

► **I što je bilo s njima?**

Problem je da mi nemamo zakon prema kojem bi oni mogli ući u registar. Mene nije prethodnik Tomislav Ivić uvjerava da je on bez objave registra maknuo 2500 branitelja s popisa.

► **Je li?**

Tako kaže.

► **Provjerite, šta ste ministar.**

Pokusavam me rješavati stvari na takav način jako sam s druge strane iskričan nekim Buljubašićima u registru, pa činom bojnice Jadranko Kosor, činom Ive Sanadera... Ja sam zalazem za objavu, kako sam već više puta

*'Priča o 500.000
branitelja nije
problem jer samo
ih 70.000 koristi
materijalna prava'*

ponovio, da prije svega bude dostupan na-
ležnim državnim institucijama. No prije toga
htio bih okupiti sve zapovjednike i dati im
da provjere popise: evo, toliko je ljudi bilo
u postrojbi, a sada ih je duplo više. Dakle,
izvan sustava bih pustio zapovjednike bri-
gada da kažu tko je, a tko nije bio u njiho-
voj postrojbi.

► **Jeste li iz Vlade dobili instrukcije koliko
morate uštedjeti?**

- Nije mi još rečeno. Budžet Ministarstva
branitelja raspolaže s 1,2 milijarde kuna.
Od toga je 1,05 milijardi zadano - invalidni-
ne, trajna prava. Nemam velikog manevar-

**I pekar iz Klare
sudionik je rata,
ali to ne znači
da može otići u
vojni mirovinu
i postati invalid
Domovinskog rata**

skog prostora. Radili smo ovogodišnji prora-
čun Ministarstva prema lanjskom, nešto smo
malo smanjili. No Hrvatska je blagonaklona
prema braniteljima. Znam da će prije smanji-
ti zdravstvu i prosvjeti, a branitelje neće dirati.
Znači da se o njima vodi računa, da ih se
poštuje. Hrvatska voli svoje branitelje.

► **Što je rekla delegacija Svjetske banke?**

- Pitali su prima li braniteljska populaci-
ja povlaštene mirovine. Objasnili smo im da
nije riječ o povlastici, nego o stečnim pra-
vima iz rata i da je to u domeni nacionalnog
zakonodavstva. Nisu imali primjedbi.

► **Dakle, nakaradnu osnovicu sustava ne
mislite mijenjati?**

- Bojim se da se stvari ne daju više potpu-
no promijeniti, može se samo malo sanirati.
Manipulacije koju su se godinama radile s
braniteljima sada je gotovo nemoguće sredi-
ti, ali neke je nepravde moguće ispraviti. Naj-
češća recenica koju čujem od branitelja gla-
si: "Nije meni što ja nemam, nego što gledam
koliko su drugi bogati, a nisu nigdje bili".

► **Pa lažni ratni invalidi i umirovljenici tako-
đer su pljačkaši: uzimaju iz proračuna ono što nisu
zadobili ni na bojnopolju ni u tvornici.**

- Ono što želim postići u svom ministar-
skom mandatu jest da se pobuni i oglasi tiha
većina pravih heroja. U to sam ime formirao
savjet od 15 članova, jer 15 je glava pametnijih
od jedne. U savjetu ima od najdesnijih do
najljeviših opcija. Možda na kraju ništa od
njihovih mišljenja neću uzvati, jer ipak sam
ja odgovoran. Od njih očekujem da zastupa-
ju stavove braniteljske populacije kojom su
okruženi. No želim ih čuti, pa ću možda i
promijeniti svoja mišljenja. Otvoren sam za
sve dobre prijedloge.